

Samarbetar för Ebbas bästa

FÖRÄLDRAR Särskolan var aldrig ett alternativ för Ebba Stablum. Däremot hade föräldrarna tydliga önskemål om hur grundskolan skulle bemöta Ebba. De träffade öppna och prestigelösa lärare.

16 okt 2018

När Ebba Stablum började skolan hade hennes föräldrar redan en klar uppfattning om hur hon bäst lär sig nya saker. Sådan kunskap om sitt barn vill föräldrarna dela med skolan. Foto: Anders G Warne

Ebba föddes med Downs syndrom och föräldrarna började snart läsa hyllmeter av litteratur om diagnosen, men också om alla de möjligheter som fanns för Ebba att lära och utvecklas. Att hon skulle gå i särskola var aldrig ett alternativ.

– Vi vill inte sätta några ramar för vad Ebba kan och inte kan. Dem måste Ebba sätta själv, säger hennes pappa Peter Stablum.

Vi träffar Ebba, Peter och specialpedagogen Marie Sundgren en av terminens första dagar på Glömstaskolan i Huddinge, söder om Stockholm. Ebba är ny på skolan, i årskurs sex.

– Jag trivs bra. Innan skolan började kom magpirret. Jag kände att det känns bra, det känns jätteroligt.

Mamma Maria var med lite i början, berättar hon.

– Mamma och pappa måste prata lite med lärarna och så.

Ja, föräldrarna fick hemuppgifter redan första veckan, kan Peter Stablum bekräfta. Terminen startade med tema om fantasy, en utmaning för Ebba. Pedagogerna skickade hem planering och material till föräldrarna, som tittade igenom vad som behövde anpassas. Tillsammans med Ebba gjorde föräldrarna en tankekarta över en imaginär värld, som Ebba kunde visa för klasskamraterna redan efter första helgen på terminen.

När Peter, Marie och Ebba berättar hur de förberedde fantasytemat nickar Claudia Tvärnstedt igenkännande. Claudia var Ebbas lärare i årskurs fyra och fem på en annan grundskola i kommunen.

Specialpedagog Marie Sundgren stärker Ebba Stablums språkutveckling genom teckenstöd.
Foto: Anders G Warne

I dag är hon gäst på Glömstaskolan, hitrest efter skoldagens slut för att berätta om hur det var att ta emot Ebba, då för ett par år sedan. För Claudias del var det första gången hon hade en elev med utvecklingsstörning.

– Jag var så klart rädd att göra fel. Jag var ganska ny som lärare och var osäker på vilken nivå som passade Ebba.

Ebbas föräldrar hade däremot en tydlig bild av hur de ville att skolan skulle jobba med dottern.

– Vi visste till exempel att hon har bäst förutsättningar att lära när kunskapen bryts ner i mindre bitar, säger Peter Stablum.

Ebba Stablum har börjat sexan på ny skola, Glömstaskolan. Det kändes lagom pirrigt inför skolstarten, säger hon. Foto: Anders G Warne

Redan när Ebba var några år hade de fastnat för Karlstadmodellen som fokuserar på att stärka språket, bland annat genom tecken och bildstöd. Föräldrarnas delaktighet är en viktig del i modellen och den förespråkar regelbundna nätverksträffar mellan pedagoger, elev och familj.

Prestigelös. Det är ett ord som Peter Stablum förknippar med Claudia Tvärnstedt.

– Vi ville verkligen samarbeta och när vi upplevde dig som väldigt prestigelös och öppen för nya förslag, blev vi lugnare. Vi märkte att vi blev lyssnade på, säger han.

Claudia Tvärnstedt noterade samma lyhördhet hos föräldrarna.

– Ni ifrågasatte aldrig vad jag skulle lära ut eller hur jag skulle göra det, utan frågan var alltid hur jag skulle anpassa innehållet till Ebba. Det handlade om hur jag skulle få till det, helt enkelt.

För Claudia behövs egentligen inga långsökta eller krångliga argument för varför samarbete med föräldrar är viktigt. Ett enda räcker: Föräldrar känner sitt barn bäst.

– Startar man där och lyssnar in, då kan man vinna mycket.

Men hur hanterade du din rädsla att göra fel?

– Det stämmer att jag ställde höga krav på mig. För att inte bli stressad försökte jag tänka en dag i taget: hur ska jag hjälpa Ebba i morgon?

Att få förhandsinformation om nya arbetsområden var en del av föräldrarnas önskemål. Icke desto mindre kunde läraren ibland ringa Ebbas föräldrar och säga att ”jag har inte hunnit, hur gör vi nu?” Då skickade de ofta över något material till Claudia eller förberedde Ebba hemma på annat sätt.

Föräldrar till barn i behov vet att barnet har svårigheter. De blir nedslagna av att höra allt som inte funkar. Om det sedan sägs två bra saker i slutet, så hör de inte dem.

Marie Sundgren jobbade då som specialpedagog på Claudias skola. Hon handledde Claudia och hjälpte också till konkret genom att exempelvis omvandla text till bild och göra tankekartor. Både Claudia och Marie framhåller att de anpassningar som de gjorde för Ebba också gagnade inläringen för fler elever.

Pappa Peter Stablum hjälper gärna lärarna att hitta rätt nivå för dottern. Men ämnesinnehåll och undervisningsmetod lägger han sig inte i. Foto: Anders G Warne

Ebba, föräldrarna och pedagogerna hade möten var sjätte vecka. Inte för att något hade gått snett, utan för att stämma av hur det var med Ebba just då, och vart hon var på väg. På mötena blev det också tydligt att alla hade olika roller och deltagarna var generösa med att säga ”det ordnar jag”.

– När man jobbar med människor så dalar man ju emellanåt, känner att det inte händer någonting.

Men efter dessa möten med Ebba var vi alltid fyllda av energi, säger Marie Sundgren. Hon anser att skolan alltför ofta kallar föräldrar till akutmöten, där det dåliga är i fokus.

– Föräldrar till barn i behov vet att barnet har svårigheter. De blir nedslagna av att höra allt som inte funkar. Om det sedan sägs två bra saker i slutet, så hör de inte dem.

Ebba nickar instämmande då och då, från sin plats bredvid pappa Peter. Hon håller med om att fler än hon har nytta av det material som är anpassat till henne. Exempelvis var många av hennes nya klasskamrater nyfikna på tankekartan om fantasy.

Och så drar Ebba sig till minnes hur det var i början med Claudia:

– Ta det lite lugnt, sa jag till Claudia i början.

Claudia skrattar.

– Ja, det var jag som var stressad.

För Ebba betyder det mycket att även de andra eleverna har nytta av de anpassningar som görs för henne. Foto: Anders G Warne

Men alla föräldrelationer genomsyras inte av det förtroende som präglar samarbetet kring Ebba. Claudia har också negativa erfarenheter i bagaget. Det handlar om allt från misstro mot henne för att hon har invandrarbakgrund till direkta utskällningar i telefon. Hon har lärt sig ett förhållningssätt: En förälder som ställer krav, är en förälder som är orolig för någonting, resonerar hon.

– De har inte kontroll över vad som händer i skolan. Jag brukar tänka att jag inte har varit tydlig nog och kallar föräldern till ett möte. Kommunikationen med er, säger hon och vänder sig till Peter och Ebba, har lärt mig hur det känns när föräldrar är trygga, när de vet att deras barn blir sett.

Men var går gränsen för hur mycket föräldrar kan påverka?

– Jag är ingen pedagog så jag ska inte stampa in och lägga mig i undervisningen. Men lärandet sker ju också hemma och det ansvaret måste vi föräldrar ta, säger Peter Stablum.

Jag är ingen pedagog så jag ska inte stampa in och lägga mig i undervisningen. Men lärandet sker ju också hemma och det ansvaret måste vi föräldrar ta.

Ett tydligt ”stopp” säger Claudia Tvärnstedt till föräldrar som mejlar önskemål om vem barnet ska sitta bredvid.

– Då lyfter jag luren och förklarar att ”så här funkar det inte”. Ditt barn befinner sig i ett sammanhang och jag har en tanke med placeringen. Jag blir väldigt förvånad över att en del föräldrar verkar tro att jag inte har en tanke med saker och ting.

– Genom Ebba har jag fått uppleva den trygghet som föräldrar känner när deras barn blir sett, säger Claudia Tvärnstedt, Ebbas före detta lärare. Foto: Elisabeth Cervin

Och de superpålästa föräldrarna, de som är med i anhöriggrupper, har specifik diagnoskunskap och kanske även vill påverka skolan att använda en viss undervisningsmetod. Provocerar de något?

Det blir tyst en stund runt bordet i det fräscha konferensrummet, som visserligen börjar bli aningen syrefattigt.

– Jag tror att det handlar om lärarens rädsla för att tappa ansiktet, för att visa att jag inte kan. Då stänger man dörren, och säger ”jag kan det här”. Men om man säger så samtidigt som barnet misslyckas gång på gång, då tappar man i förtroende, säger Marie Sundgren.

Hur ska man i stället bemöta de pålästa föräldrarna?

– Jag skulle be föräldrarna att komma och träffa mig. Vi måste komma överens om att barnet är i fokus och att vi båda vill väl. Och så skulle jag säga; ”har du mer kunskap än jag, ge mig av den”, säger Claudia Tvärnstedt.

Stress är en annan anledning till att föräldrars önskemål provocerar, tror Marie Sundgren. Hur ska jag som lärare hinna skicka över temainnehållet i förväg? Men sådant förarbete måste inte vara så betungande, anser hon. När läraren gör sin planering tar det inte särskilt lång tid att skicka i väg dokumentet till de föräldrar som behöver förbereda sitt barn.

Bygg ett

nätverk runt eleven, så att flera viktiga personer i barnets liv känner sig delaktiga, rekommenderar specialpedagog Marie Sundgren, till vänster, här med läraren Anna Sterlinger Ahrling samt Peter och Ebba Stablum. Foto: Anders G Warne

Marie Sundgren verkar också tycka att frågan om varför det är viktigt med föräldrasamverkan, har ett självklart svar.

– Det handlar om värdegrund. Vi har skrivit på Salamancadeklarationen och barnkonventionen, som sätter barnets bästa i centrum, men vi verkar glömma det ibland. Vi måste utgå från att föräldrarna vill barnets bästa och lyssna på dem, säger hon och tillägger att det är minst lika viktigt att fråga eleven hur den vill ha det.

Samtalet drar ut på tiden. Peter behöver ringa till Ebbas mamma och stämma av något om resten av dagen. Vi väljer att runda av. Men Claudia vill först återvända till det här med pålästa föräldrar:

– Om vi välkomnar dem och inte ser det som att de hotar vårt yrke, då kan de verkligen tillföra kunskap. Det gäller att ha rätt inställning. Det har jag verkligen lärt mig av Ebba.

Marie Sundgren tipsar

Så här bygger du god föräldrasamverkan, enligt Glömstaskolans specialpedagog:

- Lyssna på barnet.
- Kom överens om att båda parter vill barnets bästa.
- Lyft fram det som eleven och föräldern är bra på.
- Förklara din roll som specialpedagog/lärare och se till att ha skolledningens stöd.
- Var inte rädd för att visa vad du inte kan.
- Ha regelbundna möten, inte krismöten. Mötena leder till att alla känner sig betydelsefulla.

av Elisabeth Cervin